

Ніконова Д. О.

РОЗРОБКА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ В СТРУКТУРІ САМОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНУ

Стаття присвячена розробці соціально-економічного механізму регулювання міграції населення у контексті самозабезпечення регіону, згідно морального розвитку територіальної громади. Розглядаються системи самозабезпечення регіональних громад країн Європейського Союзу. Наведено механізм регулювання міграції та проведена оцінка його ефективності, запропоновані основні соціальні та економічні реформи, які можна використовувати як підґрунтя міграційних перетворень.

Ключові слова: регіональна громада, соціальні реформи, інвестиції у соціально-економічні реформи, рееміграція внутрішньо переміщених осіб.

1. Вступ

Україна зробила величезний крок до Євроінтеграції, створивши позитивні умови та законодавчу базу для формування і морального розвитку регіональної громади. Системи місцевого самоврядування, що може слугувати прикладом Україні, існують довгі роки в Європейських країнах: Польщі, Німеччині, Франції і мають свої переваги і недоліки. Але досвід їх функціонування є важливим для України. На сьогоднішній день актуальним є питання фінансування регіональних громад в системі державного апарату. Одним із джерел самозабезпечення регіону може виступати соціально-економічний механізм регулювання міграції населення.

2. Об'єкт дослідження та його технологічний аудит

Об'єктом дослідження є структура самозабезпечення регіону в рамках територіальної громади. Насамперед, для України вигідно використовувати досвід Європейський держав у структурі самозабезпечення регіональних або територіальних громад, наприклад, Німеччини. У сучасній Німеччині держава делегує частину своїх функцій органам самоврядування. Федерація і землі — не єдині суб'єкти державного управління [1]. Громади і райони виконують покладені на них функції, або як інститути самоврядування, або від імені держави за розпорядженням державного органу у межах делегованих їм функцій.

Податки складають 30 % надходжень у місцеві бюджети. Найбільш істотними фінансовими джерелами є промисловий податок, фіксований законодавством частка прибуткового податку і податку на зарплату, а також податок, що встановлюється земельним урядом. Питома вага інших видів податків незначний і становить близько 1,5 % суми податкових надходжень. Асигнування Землі (Уряду ФРН) громадам складають другий за значенням джерело доходів, що досягає майже 27 % бюджетних надходжень [2]. Здебільшого фінансовий

трансферт здійснюється в рамках щорічних Земельних законів про перерозподілі доходів, але Федерація також може брати участь в особливо важливих інвестиціях міст, районів, громад, необхідних для запобігання порушень загальноекономічної рівноваги або врівнювання відмінностей в економічному потенціалі.

Німецьке фінансове законодавство щодо місцевих бюджетів не допускає отримання кредиту для фінансування дефіциту бюджету поточних операцій, залишаючи це право лише за фінансуванням інвестицій та стимулюючих інвестиційних підприємств, причому спеціально обумовлений максимальною межею кредитної заборгованості (що не передбачено для бюджетів Земель і Федерації). Громади мають право брати такі кредити, які вони можуть обслуговувати протягом тривалого часу з доходів бюджету поточних операцій. Це зроблено, щоб забезпечити гарантію покриття поточних доходів не тільки відсотків (витратна стаття бюджету поточних операцій), але і погашення фінансових зобов'язань, закладених в інвестиційному бюджеті громади.

Зобов'язання гарантувати державою доходи згідно потребам, витікаючи з публічних завдань [3], виконуваних органами місцевого самоврядування (втілення в життя принципу участі місцевого самоврядування у здійсненні державної влади). Відповідальність за зміни частини публічних завдань, виконуваних від власного імені (самостійно), є можливою після надання відповідних грошових коштів.

Джерела фінансування:

1. Власні доходи [4].
2. Загальні дотації (загальна субвенція) освітня, вирівнює, урівноважує.
3. Цільові дотації.
4. Європейські фонди або інші кошти ЄС, або інші зарубіжні засоби.

Основною ланкою в системі місцевого самоврядування у Франції є комуни, які налічують від 2 до 36 тис. жителів. Кожна комуна має свою раду, яка обирає свого мера. У Франції частка місцевих податків у бюджеті комун відповідає 45–50 %, а в бюджеті

департаментів — близько 38 %, у той час як із зовнішніх джерел фінансується 35 % бюджету комун і 41,5 % бюджету департаментів [5]. Місцевий державний сектор відіграє важливу роль: територіальні громади та їхні об'єднання здійснили в 2009 капіталовкладень на майже 55 млрд. євро. Ця цифра становить загалом 73 % цивільних публічних інвестицій [6].

3. Мета та задачі дослідження

Метою дослідження є формування альтернативного джерела забезпечення територіальної громади за допомогою введення соціально-економічного механізму регулювання міграції населення та оцінка ефективності запропонованих заходів.

Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні завдання:

1. Дослідити джерела забезпечення регіональних громад в розвинених країнах Європейського Союзу.
2. Побудувати соціально-економічний механізм регулювання міграції населення в Україні в рамках регіональних громад.
3. Виявити основні напрями реформування в рамках територіальних громад та оцінити ефективність соціально-економічного механізму.

4. Аналіз літературних джерел

Місцеве самоврядування розглядається в роботах багатьох науковців. Багато наукових праць присвячено розгляду польського досвіду регіональної політики для України [7, 8], також за основу береться компаративний аналіз системи самоврядування Німеччини [9] і позитивний досвід країн ЄС для України [4, 10] та виділяються основні напрями реформування в Україні. Міжбюджетним відносинам в Україні, як джерел фінансування регіональних громад [11] та пошукам інноваційних шляхів регіонального фінансування [12, 13] було приділено не мало уваги. Питання, стосовно міграційної політики як важливого регіонального аспекту економічного розвитку та можливої складової системи фінансування, розглядалося у роботах науковців [14], як і виділення пільгового механізму оподаткування як основу соціально-економічного розвитку регіонів [15].

5. Матеріали та методи досліджень

Для дослідження використовувалась законодавча база формування територіальних громад та досвід зарубіжних країн. За допомогою методів аналізу та синтезу виділяються основні реформи, що необхідні для функціонування соціально-економічного механізму регулювання міграційного руху населення. З Закону України «Про державний бюджет України на 2016 рік» [16] синтезовані витрати, пов'язані із забезпеченням організації реформ, на основі субвенції з державного бюджету.

6. Результати дослідження

Прийняті в Україні закони «Про засади державної регіональної політики» та «Про добровільне об'єднання територіальних громад» є важливими кроками на шляху до децентралізації [17, 18]. Децентралізація базується

на принципі субсидіарності — одному з основоположних принципів Європейського Союзу, згідно з яким спільнота вдається до будь-яких заходів лише в тому разі [19], якщо вони ефективніші за відповідні заходи на нижчих рівнях. Тому важливим є питання використання соціально-економічного механізму регулювання міграції (рис. 1) для збільшення податкових надходжень до бюджету і подальшому виділенні дотації на розвиток регіональних громад.

Сучасний погляд на систему соціального захисту і реформи пенсійного забезпечення [20] на регіональному рівні можна уявити у вигляді наступних шаблів:

1. Користування базовим набором, незалежно від рівня доходів та інших ознак.
2. Обов'язкове соціальне страхування [21].
3. Добровільне страхування.

Освітня реформа передбачає заходи, що треба здійснити в короткостроковій перспективі (1–3 роки) [22]:

- Оптимізація функцій усіх ланок системи управління освітою, чітке розмежування повноважень і відповідальності між ними [23].
- Демонізація системи післядипломної педагогічної освіти, проведення регіонального та загальнодержавного дослідження системи педагогічної освіти.
- Експертне оцінювання наявної системи фінансування освіти.

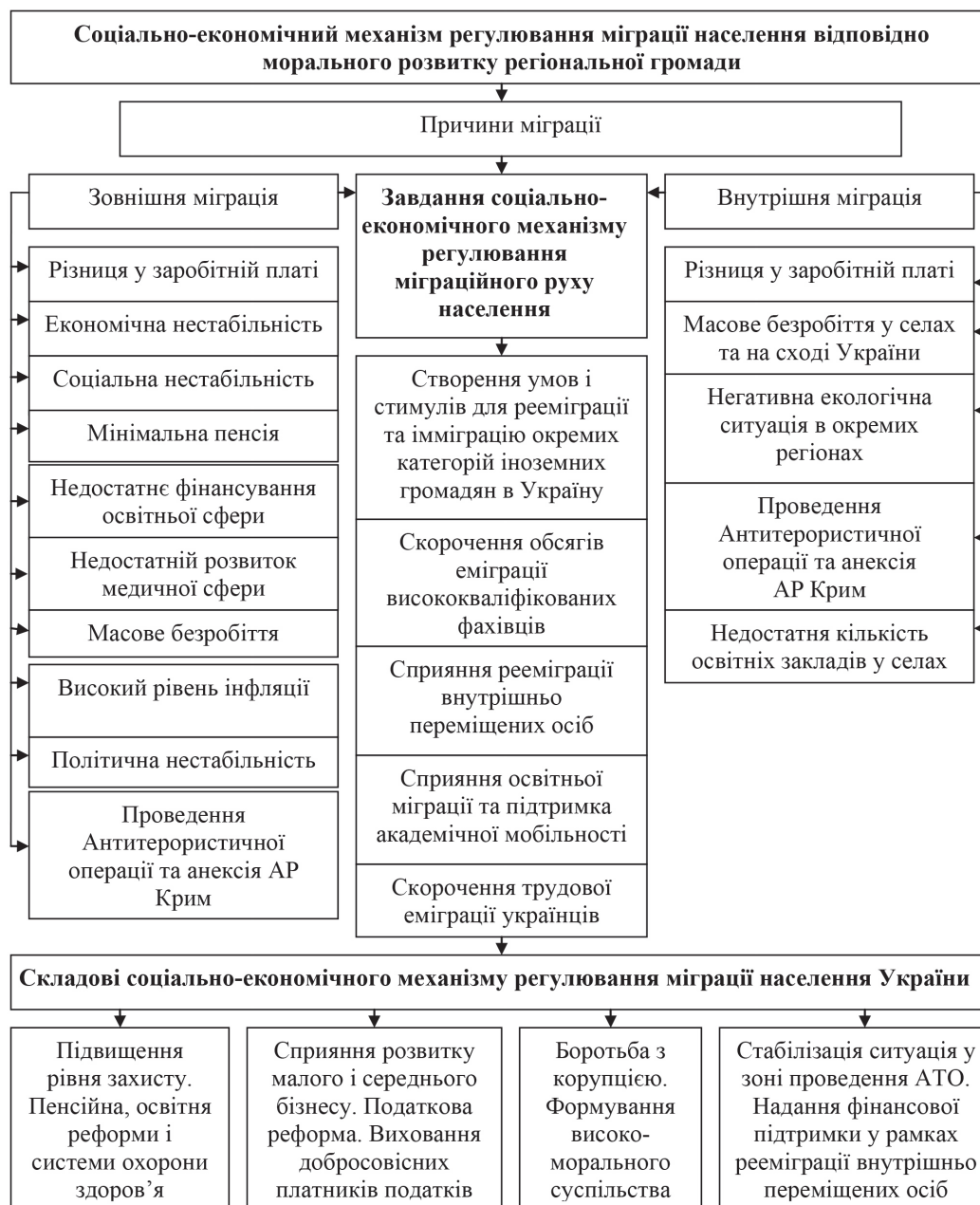
Реформа системи охорони здоров'я [24] передбачає системне реформування, спрямоване на створення системи, орієнтованої на пацієнта. Орієнтиром у проведенні реформи є програма Європейського Союзу «Європейська стратегія здоров'я-2020».

Сприяння розвитку малого і середнього бізнесу [19]. Інформаційна підтримка та консалтинг (проведення семінарів і курсів, розповсюдження інформації, підготовка навчальних матеріалів); інфраструктурна підтримка (створення середовища для розвитку бізнесу, бізнес-інкубатори, фонди розвитку підприємництва); підтримка інновацій та науково-технічних розробок; організаційна допомога у ярмарково-виставкової діяльності (пільгове або безкоштовне надання місць на заходах і виставкового устаткування); спрощення таких складових діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу, як правове регулювання, бухгалтерський супровід, порядок ліцензування і оформлення дозвільної документації; фінансові заходи підтримки (субсидії, гранти, компенсації, пільги).

Податкова реформа. Виховання добросовісних платників податків. В цілому можна виділити два напрями, за якими йде реформування сучасної податкової політики (і не лише в Україні) [25]:

1) прийняття і затвердження державної податкової політики, сучасні віяння яких можна побачити в бюджетних резолюціях і бюджетній політиці на поточний рік [11, 26];

2) соціалізація податкової політики, що проявляється в усіх сферах діяльності, які мають відношення до оподаткування [12, 15, 27–30]. В рамках регіональної громади вона зосереджена на особливостях розвитку суспільства [31], його інституцій, громадської свідомості; морально-етичних аспектах [32] і менталітеті нації; традиціях і стані розвитку продуктивних сил; ступені розширення суспільства; характері політичного процесу, рівні культури населення і т. п.

Рис. 1. Соціально-економічний механізм регулювання міграції населення відповідно морального розвитку регіональної громади.

Примітка: розроблено автором

Боротьба з корупцією. Формування високоморального суспільства, обмеження зовнішнього середовища адже чим менше від чиновника щось залежить, тим краще державі. Але все більше і більше питань віддається на рішення чиновників. Саме такий розвиток держави стимулює зростання корупції. Чим більше контролюючих, візують, дозвільних органів — тим більше обсяг хабарництва. Моральні цінності і обмеження. Ні хабарник і ні хабародавець не вважають, що вони здійснюють аморальний вчинок. Їм не соромно. Більш того, це зараз в суспільстві вважається нормальним. Це входить у норму поведінки. Максимізація власної вигоди, корупція державних посадових осіб є неминучим побічним продуктом великих урядів. Але державні чиновники з меншою ймовірністю піддаються нелегальним спокусам, якщо вони високо оплачуються — пропорційно їх обов'язків і можливостей для посадових злочинів [33].

Стабілізація ситуації у зоні проведення АТО і надання фінансової підтримки ВПО в рамках регіональних громад [34]:

1. Вироблення, прийняття регіональних програм по реєміграції внутрішньо переміщених осіб.
2. Створення реєстрів об'єктів нерухомості, надання житла в оренду поверненим вимушено переміщеним особам на пільгових умовах.
3. Створення гуртожитків, квот у новобудовах для надання в оренду поверненим вимушено переміщеним особам на пільгових умовах.
4. Відродження сіл у регіонах Донбасу, з урахуванням відновлення інфраструктури.
5. Надання поверненим вимушено переміщеним особам земельних ділянок під житлове будівництво.

Фінансові механізми залучення міжнародної донорської допомоги для розв'язання проблем внутрішньо переміщених осіб можна розділити на три рівні (рис. 2).

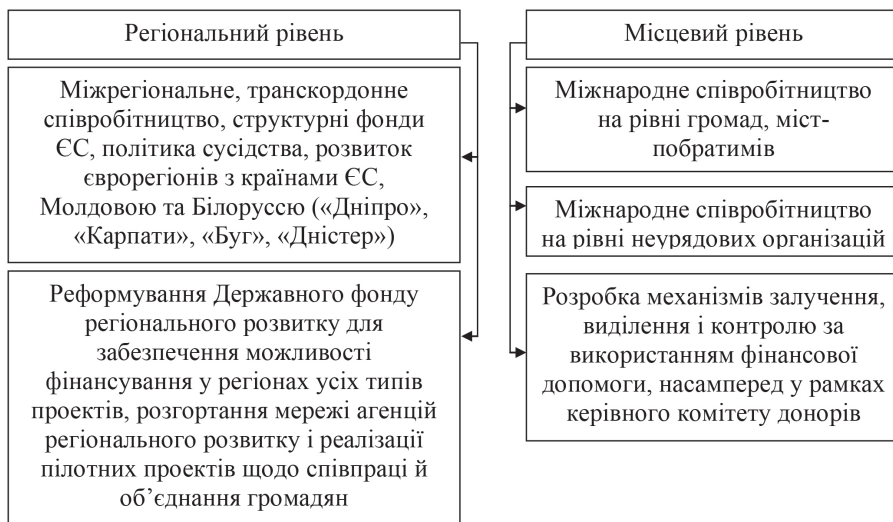

Рис. 2. Фінансові механізми залучення міжнародної донорської допомоги для розв'язання проблем внутрішньо переміщених осіб

очікуваних прибутків: створення робочих місць, підвищення рівня зайнятості, підвищення заробітної плати, сплата реємігрантів податку на доходи фізичних осіб, залучення інвестицій в країну. Економія витрат населення в результаті введення в дію соціальних елементів механізму регулювання міграції населення: підвищення рівня соціального захисту, реформа системи охорони здоров'я та освітня реформа.

4. Складання прогнозів та формулювання припущень для оцінки значень результатів у межах обраного горизонту планування. Реформи та стратегічні плани на регіональному рівні планується втілити до 2020–2025 р.р. [22], отже і прогноз

Отже, можна розрахувати ефективність функціонування механізму регулювання міграції населення відповідно соціально-економічному розвитку суспільства.

1. Визначення мети соціально-економічного механізму регулювання міграції населення та її прямих отримувачів благ: мета механізму полягає у створенні сприятливих умов для реєміграції населення, залученні іноземних інвесторів та бізнесменів, зменшенні еміграції молодих фахівців та висококваліфікованих кадрів в рамках регіональної громади [35]. Отримувачем блага є і регіональна громада, і кожний громадянин, оскільки покращаться соціальні та економічні умови проживання.

2. Встановлення приналежності соціально-економічного механізму регулювання міграції населення до категорії соціальних інвестицій. Функціонування даного механізму є соціальною інвестицією, адже людський капітал є надважливим у формуванні добробуту регіональної громади.

3. Визначення позитивних змін міграції населення та міграційного капіталу як результату функціонування соціально-економічного механізму, які можна виразити в одиницях виміру вартості. Зростання реальних або

витрат на функціонування соціально-економічного механізму регулювання міграції населення має складатися до 9 років (до 2025 р.). Прогнози і припущення соціально-економічних результатів, призначені для оцінки значень результатів і ефектів, складаються на основі існуючого українського досвіду і складаються на період до 15 років.

Урахування наслідків соціально-економічного механізму регулювання міграції населення, в ланцюжку причинно-наслідкових зв'язків (рис. 3) підвищує показник очікуваної ефективності, робить прогноз більш точним і достовірним.

1. Визначення загального обсягу ресурсних витрат і розрахунок повної вартості функціонування соціально-економічного механізму регулювання міграції населення. Визначення загального обсягу ресурсних витрат на соціально-економічних механізм:

Перелік витрат, пов'язаних із забезпеченням організації реформ, на основі субвенції з державного бюджету (табл. 1).

Витрати, пов'язані з управлінням соціально-економічного механізму регулювання міграції населення входять у склад всіх витрат на втілення складових. Загальна вартість складає 3 469 715,4 тис. грн.

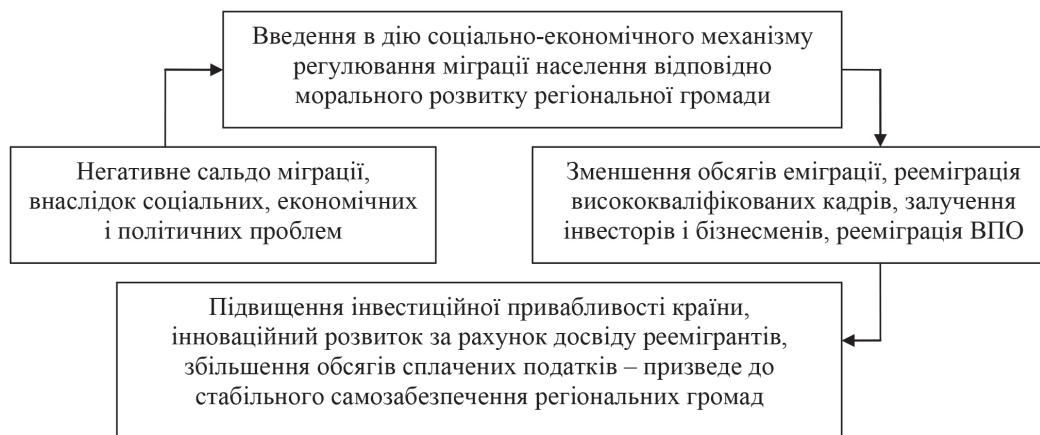

Рис. 3. Ланцюг причинно-наслідкових зв'язків дії соціально-економічного механізму регулювання міграції населення.

Примітка: розроблено автором

Таблиця 1

Витрати на організацію реформ у рамках регіональних громад

Ресурси (частини ресурсів), які можна задіяти	Забезпечення у грошовому еквіваленті
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам для реалізації проектів в рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України	350 000,0 тис. грн.
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реформування регіональних систем охорони здоров'я для здійснення заходів з виконання спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку проекту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей»	179 715,4 тис. грн.
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад	1 000 000,0 тис. грн.
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій	1 940 000,0 тис. грн.

Примітка: узагальнено автором на основі роботи [16]

2. Оцінку соціальних та економічних досягнень механізму можна виміряти:

Кількість сплачених податків на прибуток фізичних осіб, що можуть сплатити реемігранти та працевлаштовані особи. Для розрахунку можна виділити середню кількість зовнішніх емігрантів за рік, середню заробітну плату. Ставка податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) становить 18 %. Зростання доходів країни завдяки інвестиціям, економія суспільних ресурсів в результаті скорочення потреби в державній підтримці безробітних внаслідок функціонування соціально-економічного механізму регулювання міграції — механізм надасть можливість виділяти більші дотації на розвиток регіональних громад.

3. Ефективність механізму представляє відношення результатів/ефектів (які можна виразити в одиницях виміру вартості) до ресурсних витрат на реалізацію соціально-економічного механізму регулювання міграції населення:

$$E_f = \frac{P_m}{Z_p} = \frac{(21368 * 3265 * 15 * 18\%) / 100\% + 4966300000}{3469715400} = 1,49, \quad (1)$$

де 2 1368 — середня кількість зовнішніх емігрантів в рік; 3 265 грн. — середня заробітна плата у 2015 р.; 15 — кількість років для реалізації механізму; 18 % — податок на доходи фізичних осіб; 4 966 300 000 грн. — інвестиції у професійну наукову та технічну діяльність, освіту та охорону здоров'я та надання соціальної допомоги за 2015 р., 3 469 715 400 грн. — витрати на втілення соціально-економічного механізму регулювання міграційного руху населення.

Система реформ, яку пропонують провести в рамках регіональних громад, буде ефективна на 149 %. Проведена оцінка ефективності розробленого соціально-економічного механізму визначила доцільність його введення.

7. SWOT-аналіз результатів досліджень

Strengths. Введення соціально-економічного механізму регулювання міграційного руху населення призведе до:

рееміграції та залучення інноваційного потенціалу регіону, збільшить кількість податкових надходжень та обсягів інвестицій.

Weaknesses. Корумпованість державних органів, брак політичної волі, інституційна неспроможність.

Opportunities. Перспектива економічного та соціального розвитку, покращення демографічних показників, підвищення позицій у світових рейтингах, завдяки яким інвестори можуть отримати незалежну думку про можливість вкладення грошових коштів.

Threats. Брак коштів у державному та місцевому бюджетах, через необґрунтоване розподілення по статтях витрат, вихід інноваційного бізнесу в тінь, податкове навантаження на новостворений малий та середній бізнес, через відсутність податкових канікул.

8. Висновки

У результаті проведених досліджень:

1. Був проведений аналіз систем місцевого самоврядування провідних країн, таких як: Польща, Німеччина, Франція та виявлено, що за умови реалізації соціально-економічного механізму регулювання міграції населення в структурі самозабезпечення регіону буде реалізовано сценарій розширеного характеру відтворення людського потенціалу завдяки зростанню його якості та створення якісного соціально-економічного клімату.

2. Запропоновано соціально-економічний механізм регулювання міграції населення в Україні в рамках регіональних громад, що орієнтований на забезпечення соціально-економічного та інноваційного розвитку. Тобто сприятиме підвищенню якісних характеристик науково-технологічного потенціалу, інтенсифікації процесу опанування наукових знань і нових технологій, формуванню людського капіталу, покращенню соціально-економічних умов існування в регіоні.

3. Виявленні основні напрями реформування соціально-економічної сфери в рамках територіальних громад, які можуть сприяти втіленню соціально-економічного механізму регулювання міграції населення. Які нададуть змогу отримати не тільки демографічні переваги, а й реальну можливість залучити інтелектуальний потенціал «емігрантів-співвітчизників», які за роки проживання за кордоном набули технологічного і суспільного досвіду і зможуть реалізувати його на Батьківщині та іноземні інвестиції. Проведена оцінка ефективності запропонованого соціально-економічного механізму визначила доцільність його введення.

Література

- Гранберг, А. Г. Основы региональной экономики [Текст]: учебник для вузов / А. Г. Гранберг. — М.: ИД ГУ ВШЭ, 2004. — 495 с.
- Руденко, В. В. Зарубіжний досвід фінансування місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / В. В. Руденко // Науковий вісник Чернівецького університету. Правознавство. — 2008. — № 478. — С. 99–103. — Режим доступу: http://www/URL: http://lawreview.chnu.edu.ua/visnuku/st/2008_478visnuk.pdf
- Конський, С. Місцеве самоврядування: досвід Польщі. Структура і функції воєводства [Електронний ресурс] / С. Конський. — 2011. — Режим доступу: <http://www/URL: http://soskin.info/ea/2001/1/20010184.html>
- Алфьоров, С. В. Особливості устрою та функціонування територіальних громад країн-членів ЄС [Текст] / С. В. Алфьоров // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. — 2013. — № 37. — С. 181–189.

5. Черник, І. Д. Платежі та збори як джерело місцевих бюджетів у європейських країнах [Текст] / І. Д. Черник // Фінанси України. — 2009. — № 1. — С. 11–13.
6. Дрейфюс, Б. Довідник територіальних громад [Текст]: пер. з фр. / Б. Дрейфюс. — 9 вид. — Vademecum des collectivités locales et territoriales. Réforme de la TP, 2010.
7. Віліжінський, В. Реформування системи місцевого самоврядування в Польщі: досвід для України [Текст] / В. Віліжінський // Державне управління та місцеве самоврядування. — 2014. — № 2. — С. 265–276.
8. Стемпень, Є. Розподіл функцій між органами державної влади та органами місцевого самоврядування в Республіці Польща [Текст]: тези доп. міжнар. наук.-практ. конф., 20 травня 2011 р. / Є. Стемпень // Реформування місцевого самоврядування: національний та міжнародний досвід. — Вінниця, 2011. — С. 44–46.
9. Кохалик, Х. Організація та функціонування системи комунального самоврядування на прикладі міст Німеччини та України: компаративний аналіз [Текст]: зб. наук. пр. / Х. Кохалик // Ефективність державного управління. — 2010. — № 25. — С. 331–339.
10. Дюран, В. Э. Местные органы власти во Франции [Текст] / В. Э. Дюран. — М.: Прогресс, 2001. — 211 с.
11. Негода, Ю. В. Удосконалення міжбюджетних відносин в умовах дефіциту доходів місцевих бюджетів [Текст]: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / Ю. В. Негода. — Київ: Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2014. — 22 с.
12. Данко-Ютіш, Н. І. Інноваційні засади регулювання соціально-економічної асиметрії регіонального розвитку [Текст]: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.05 / Н. І. Данко-Ютіш. — Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України», 2014. — 21 с.
13. Смалійчук, А. В. Вплив реєміграції на інноваційний розвиток України [Текст] / А. В. Смалійчук // Соціально-трудова відносина: теорія та практика. — 2014. — № 2. — С. 387–391.
14. Лихносова, А. С. Миграционная политика государства: катализатор оптимизации налогового потенциала регионов [Текст] / А. С. Лихносова, Д. А. Никонова // Научный альманах Центрального Черноземья. — 2014. — № 2. — С. 138–141.
15. Тарашенко, В. А. Пільговий механізм оподаткування та його вплив на соціально-економічні процеси [Текст]: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / В. А. Тарашенко. — Київ: ПВНЗ «Європейський університет», 2014. — 21 с.
16. Про державний бюджет України на 2016 рік [Електронний ресурс]: Закон України від 25.12.2015 № 928-VIII. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/928-19>
17. Про добровільне об'єднання територіальних громад [Електронний ресурс]: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
18. Про засади державної регіональної політики [Електронний ресурс]: Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
19. Деякі питання реалізації у 2015–2017 роках Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.10.2015 № 821. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/821-2015-p>
20. Ткаченко, Л. Г. Построение многоуровневой пенсионной системы как направление национальной пенсионной реформы [Текст] / Л. Г. Ткаченко // Экономика Украины. — 2012. — № 8. — С. 16–22.
21. Ніконова, Д. О. Соціально-економічне регулювання трудової міграції як пріоритет економічного розвитку України [Текст] / Д. О. Ніконова // Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe (East European Scientific Journal). — 2015. — № 2. — С. 108–112.
22. Дорожня карта освітньої реформи (2015–2025) [Електронний ресурс] / БФ «Інститут розвитку освіти», Стратегічна дорадча група при Міністерстві освіти і науки України. — Київ, 2015. — 78 с. — Режим доступу: <http://mon.gov.ua/content/Діяльність/Зв'язки%20з%20громадськістю/Громадське%20обговорення/08-road-map-sk-end.pdf>
23. Ніконова, Д. О. Реєміграція внутрішньо переміщених осіб як складова механізму відтворення соціально-економічного потенціалу [Текст] / Д. О. Ніконова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. — 2015. — № 4. — С. 73–75.
24. Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020» [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
25. Калінеску, Т. В. Метаморфози сучасної податкової політики України [Текст] / Т. В. Калінеску // Часопис економічних реформ. — 2015. — № 1. — С. 54–61.
26. Про державний бюджет України на 2015 рік [Електронний ресурс]: Закон України від 28.12.2014 № 80-VIII. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80-19>
27. Эрхард, Л. Благосостояние для всех: Репринт воспроездание [Текст]: пер. с нем. / Л. Эрхард. — М.: Начала-Пресс, 1991. — 336 с.
28. Röpke, W. A human economy the social framework of the free market [Text] / W. Röpke. — Ed. 3. — Wilmington, DE: Intercollegiate Studies Institute, 1998. — 312 p.
29. Жосан, Г. В. Соціальна відповідальність у забезпеченні результативності діяльності підприємства [Текст]: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Г. В. Жосан. — Херсон: Херсонський національний технічний університет, 2014. — 21 с.
30. Проскура, К. П. Ефективність податкового адміністрування в умовах посткризового розвитку [Текст]: автореф. дис. ... докт. екон. наук: 08.00.08 / К. П. Проскура. — Київ: ПВНЗ «Європейський університет», 2014. — 32 с.
31. Калінеску, Т. В. Теоретико-методологічне підґрунтя економіки добробуту [Текст] / Т. В. Калінеску, О. М. Алекса // Часопис економічних реформ. — 2014. — № 3(15). — С. 82–87.
32. Калінеску, Т. В. Морально-етичні аспекти податкових реформ [Текст]: монографія / Т. В. Калінеску // Податкові новації та стимули економічного розвитку. — Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2011. — С. 155–165.
33. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки [Електронний ресурс]: Закон України від 14.10.2014 № 1699-VII. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>
34. Рекомендації міжнародної науково-практичної конференції «Внутрішньо переміщені особи в Україні: реалії та можливості» [Електронний ресурс]. — 27.02.2015. — Режим доступу: http://www.idss.org.ua/arhiv/2015_27_02Recommendations.doc
35. Петрова, Т. П. Трудові міграції громадян України як об'єктивна реальність українського сьогодення [Текст] / Т. П. Петрова // Збірник матеріалів міжнародної наукової конференції «Міжнародна міграція та розвиток України в контексті європейської інтеграції», Київ, 16 жовтня 2007 р. — Національний інститут проблем міжнародної безпеки РНБОУ, Фонд ім. Фрідріха Еберта, 2008. — С. 110–111.

РАЗРАБОТКА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА РЕГУЛИРОВАНИЯ МИГРАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ В СТРУКТУРЕ САМООБЕСПЕЧЕНИЯ РЕГИОНА

Статья посвящена разработке социально-экономического механизма регулирования миграции населения в контексте самообеспечения региона, согласно морального развития территориальной общины. Рассматриваются системы самообеспечения региональных общин стран Европейского Союза. Приведен механизм регулирования миграции и проведена оценка его эффективности, предложены основные социальные и экономические реформы, которые можно использовать как основу миграционных преобразований.

Ключевые слова: региональная громада, социальные реформы, инвестиции в социально-экономические реформы, реэмиграция внутренне перемещенных лиц.

Ніконова Дар'я Олексіївна, аспірант, кафедра оподаткування і соціальної економіки, Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, Северодонецьк, Україна, e-mail: Nikonova.daria@mail.ru.

Ніконова Дар'я Олексіївна, аспірант, кафедра налогообложения и социальной экономики, Восточноукраинский национальный университет им. В. Даля, Северодонецк, Украина.

Nikonova Daria, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Severodonetsk, Ukraine, e-mail: Nikonova.daria@mail.ru